

B E F R I E L S E.

"Befrielsen av vårt land er begynt", sa Kong Haakon i sin tale til det norske folk.

Befrielsen er begynt - våre russiske allierte er på norsk territorium og følger de tre store alliertes mål, å slå tyskerne hvorhen de befinner seg. 1 1/2 års okkupasjon er lang tid, 4 1/2 års forfølgelse, stadig kampere levesett og med inntrykk fra verden formidlet gjennom naziforgærene har tatt på. Tanken på hvilke prøvelser vi har i vente for hele landet er fritt og vilke udeleggelser og ofre vi skal se for de siste deler av "Herrefolket" er ute av Norge, er ikke lett. Vi har sett hva andre europeiske land har måttet betale til tross for at den militære utvikling har vært rask.

Det er også en annen tanke som er tung å bære - vi kan ikke befri oss selv. Vår militære makt rekker ikke langt når det gjelder stormakten Tysklands kreftefulle grep på vårt land. Vi har kun vår ofervilje og våre skjulte åpen; hovedkraften må være venner og allierte gi oss.

Vi føler ingen ydmykelse over en slik hjelp. Vi har gjort oss fortjent til den. Norske sjøfolk har båret en stor del av tyngden for å sette våre venner og allierte i stand til å knekke nazityranniet. Norske flyvere og norske soldater har også gjort store tjenester i det felles arbeide. Selv om vi aldri gikk på akkord med overfallsmennene.

Norske er vidtstrakt og kommunikasjonene har vært dårlige. Dette gjør det vanskelig å ta i tanken om at en del av landet lengst opp i nord er fritt, blir lite real. At vi fremdeles er angitt av en okkupasjonsmakt hvis maktbruk tigger med motgangen, låner heller ikke tanken noen realitet.

Men tanken på en fri del av Norge, som vil få sin norske siviladministrasjon, fri for forrederelementer så snart situasjonen tillater det, har vekket våre forhåpninger og at vi også snart skal ryste vekk undertrykkerne, og den har styrket vår ofervilje.

Vi hilser våre allierte russiske styrker velkommen på fri norsk jord. Flere år har vi slitt og kjempet mot samme mål, - å fjerne tyskernes oldsgrep på Europa. I dag viser samarbeidet seg, - russiske soldater, tettet av engelsk og amerikansk utstyr som er fraktet dit av norske sjøfolk, driver fienden på flukt, og norsk administrasjon vil ta seg av sivilforvaltningen.

Vi har alle andel i arbeidet og befrielsen, men de største har måttet a de tyngste takene. - Det er intet ydmykende i å være en liten nasjon, et er intet ydmykende i å ta i mot hjelp fra andre, - men det ville være ydmykende å være mistro til de som hjelper til å befri oss.

RINGNES BRYGGERI LAGET IKKE BARE ÖLL, MEN

I sommer ble det som kjent foretatt en meget vellykket sabotasjeaksjon på sporveishallen på Korsvoll, da et innholdsrikt lager og stor reparasjonshall for tyske jagerfly ble ødelagt.

Med denne aksjonen mente sabotørene såvidt vites å forhindre reparasjon av fiendtlige jagerfly i Oslo.

Tyskerne kan imidlertid ikke ha forstått dette ordentlig, skjönt vi har anskelig for å tro at en så utpreget hörbar pointering skulle gå hus forbi. Men kanskje de bare saboterer oss. - De har i allfall, tross i den patriotiske ledelsens uttrykkelig understrekte ønske, forsøkt å komme i gang igjen med reparasjon av jagerfly. På Korsvoll forsøkte de således å gjennoppta arbeidet med reparasjon av 26 Messerschmidt-motorer. Denne treghet eller uforstand kunne ikke gå upåaktet hen.

I lagerbyggingen på Ringnes Bryggeri hadde tyskerne denne gang innstallert sitt lager av edlere deler til flymotorer samt reparasjonsmaterieil.

Lageret skulle være forferdelig hemmelig. Lagerplassen var valgt ut fra et nåfortiden noget vulgær-psykologiske resonnement at "Folk vil ikke

tenke at det er noe annet enn öll på et bryggeri."

Lördag 14/10 kl. 7,45 kjørte en bil - visstnok en luftvæffebil, - opp foran gitterporten på Ringnes Bryggeri. En mann hoppet ut, presenterte seg for vaktten i porten som bestialsk sabotör, holdt opp samme og fikk ham til å sveive opp gitterporten. Bilen kjørte så inn, 4 mann - vi formoder av samme yrke som forannevnte - kom ut av bilen medførende endel pakker. De ruslet så opp i 3. etasje hvor tyskerne hadde gjemt bort sakene sine. Vaktten her opppe ble holdt opp. De 4 menn tok seg så tid til å spre innholdet av sine pakker - en mengde delikate små ladninger pluss endel brannfarlig materieil utover de forskjellige vitale deler av lageret. Man tøndte så lunter og låste døren etter seg.

Sabotörerne tok så med seg samtlige norske vaktfolk og plasserte dem i sikkerhet og forvaring i et bakværelse i vektstuen. Sjefen for sabotörerne sendte imidlertid en av de norske vaktfolkene av sted for å varsle alle arbeidsplasser i nebolaget for derved å forhindre at noen nordmenn kom til skade. Han sveivete så selv opp gitterporten.

Idet bilen kjørte av gårde nevnte sjefen for sabotörerne til de innstengte vaktfolk at "hvis tyskerne begynte å mase og spørre om hvem som hadde vært der på morgenen så fikk de bare hilse og si at vi gjør ikke dette bare for sportens eller morroens skyld. Vi begynner å bli alvorlig lei av allt det maset som følger med at de ikke forstår norsk. På Korsvoll hadde vi jo sagt fra til vaktmannen at han fikk be tyskerne innstille disse flyreparasjonene. Var det fremdeles noe mere tyskerne ville vite kunne de forresten bare ringe til nr. 03."

Få minutter etterpå brandt det liflig i det tyske lager.

Lageret inneholdt B. E. W.'s (Brinker Eisenwerke) samlede norske lager av deler, instrument-deler og reparasjonsmaterieil for flymotorer. Videre inneholdt det det eneste lager i Norge av spesialdeler for reparasjon av Messerschmidt 109. Lageret skulle i den nærmeste framtid flyttes til Korsvoll hvor 26 Messerschmidt 109 som nevnt venter på reparasjon.

Skadet på lageret var total. 26 Messerschmidt blir på bakken. Et pent resultat. 26 fiendtlige jagere sett ut av spillet. En verdifull håndrekning til våre kamerater i flyvåpenet i England. Atter en gang kan vi med stolthet servere et megetsigende hjemmefrontskommunikat: - 14/10 - 26 fiendtlige jagerfly ødelagt på bakken. -

Og hatten av for sabotörerne. Ikke bare for bra fagarbeid, men også for den omtenkksomhet og ansvarsbevissthet de utviste ved å advare samtlige nordmenn i nærheten av åstedet og derved forhindret av gode nordmenn ble skadet eller drept.

B A L K A N.

Antagelsen at de britiske og russiske interesser på Balkan er diametralt motsatte og at enhver forsterkning av den ene maktens posisjoner innebærer en svekkelse av den annen har aldri hatt noen forankring i virkeligheten og er nå fullstendig overløp, - skriver Times i en leder. Bladet formidler en offentliggjørelse av balkanpolitikken i det dette kunne lette oppgavene for de gamle og nye regjeringer på Balkan. Nå som før vil det oppstå meningsforskjeller mellom politikkerne på Balkan, og enkelte klikker kunne prøve å utnytte et russisk eller britisk vennskap til sin personlige fordel. En hver tvetydighet angående den russiske og britiske politikk vil innebære store farer foran de forestående valg. En slik deklarasjon som sannsynligvis blir resultatet av samtalen i Moskva vil gjøre det klart at intet er å vinne ved å prøve å drive kiler mellom stormaktene.

De britiske interesser går først ut på Englands forbindelser i Middelhavet og Midd-Östen. Dette forutsetter en vennskapelig holdning fra Griklandets og Tyrkias side, og et fredelig område bak disse land.

Russlands interesser går ut på å trygge sine grenser hvilket det kan gjøre ved å trekke Romania, Bulgaria og kanskje Ungarn inn i et sikkerhets-system. Dne politikk skulle ikke medføre noen oro i Storbritannia, USA eller noen annen stat som blir berørt. Befolgende nok skulle Russlands negative politikk på Balkan i de siste 100 årene være og Solotavs erklæring i våpenstillstandsvilkårene til Romania i juni. Russlands balkanpolitikk har i de siste hundre år gått ut på å prøve at Balkan ikke blir dominert av en eventuell fiendtlig stormakt.

PREMIERMINISTER CHURCHILLS TALE.

Churchill ga i Underhuset fredag en rapport om de siste overlegningene i Moskva. Han uttalte bl.a.:

Krigens nåværende fase er tung og hård og man må regne med at stridene på alle fronter kommer til å øke i omfang og intensitet. Vi tror vi har nådd den siste fase, men dette er et kappløp hvor det å unnlate å gjøre de aller største anstrengelser helt til det siste, kan føre til at slutten forlenges til et tidspunkt som ligger nesten utrolig langt borte for de som nå behersker kampen etter så lang strid.

Fienden har to håp. Det ene er at han ved å forlænge krigen kan svekke vår besluttsomhet. Det andre og viktigere er at en splittelse skal oppstå mellom de tre stormakter som angriper oss og hvis fortsatte enighet betyr hans dødsdøm. Han håper det skal oppstå en revne i fronten, at russerne skulle gå i en retning og engelskmennene og amerikanerne i en annen, at det skulle oppstå meningsforskjell om Balkan, Polen eller Ungarn som skulle bli lagt inn i våre rådslagninger og dermed også symetrien og taktiken i vår fremrykning. Dette er fiendens store forhåpning, og alle våre anstrengelser må uavlatelig gå ut på å berøve denne forhåpning ett hvert grunnlag og realitet. Man kan ikke regne med at tre stormakter som eksisterer under så ulike forhold som Storbritannia, USA og Russland, ikke skulle ha divergerende oppfatninger om hvorledes man bør behandle de tallrike og ulike land som deres scienniske våpen har ført dem inn i. Det merkelige er at alt mellom oss hittil har vært solid, sikkert og sundt, men dette er ikke noe som kommer av seg selv. Det må stadig vises oppmerksomhet og omsorg. Som en vandrende trubadur har jeg gått fra hoff til hoff "allways singing the same song", og med samme rapporter.

Hva Russland angår har Storbritannia så mange problemer i Øst-Europa å løse sammen med Russland, og det er hver eneste dag spørsmål om praktiske utveier til å løse dem. Misforståelser må forebygges før de oppstår. Vi må ha en praktisk politikk for å møte de daglige spørsmålene og på et hvert stadium må vi ha med oss den amerikanske regjering. Det er meg en glede å kunne si at resultatet av møtet i Moskva har vært meget tilfredsstillende.

VIKTIG ORDRE.

Denne ordre er sendt ut fra Hjemmefrontens Ledelse.

Vi er nettopp blitt kjent med at fienden akter å sette i gang drastiske tiltak for å knekke den norske motstandsbevegelse. Vi må være forberedt på arrestasjoner, massaker og terror av hittil ukjent omfang. Enkelte steder er angrepene begynt og vil andre steder være nær forestående. Den norske motstandsbevegelse lar seg ikke knekke, men situasjonen er alvorlig, og vi må beskykke vårt hus og holde hodet klart. Hjemmefronten gir følgende ordre:

1. Vis omhu, og arbeid med forsiktighet. Ta ingen unødig sjanse. Saken krevder din innsats, men dumhet er fiendens forbundsfelle. Din u-forsiktighet rammer ikke bare deg selv, den kan få de alvorligste følger.
2. Skriv minst mulig. Bruk i dag alle unødvendige papirer. Gå minst mulig med hermelige papirer på deg. Er du nødt til det, gjør dem godt.
3. Oppbevar alt hjemmelig stoff så at fienden ikke kan finne det ved husundersøkelse eller ransia.
4. Alle rånmellister er forbudt; ødelegg dem straks.
5. Snakk ikke til noen utenforstående om ditt arbeid i hjemmefronten, ikke en gang til din beste venn, ikke til din hustru. Gjør dette til en regel fra i dag av.
6. Pass ditt eget arbeid og bland deg ikke opp i andres. Vær ikke nysgjerrig.

rig. Det gjelder å vite minst mulig.

7. Se deg for. Fienden kan være på vakt der hvor du venter å finne en forbundsfelle.

8. Gå i døking når det er fare for at du kan bli tatt. Bli der til foren er over. Husk at fienden ikke står til med det samme. Forveksl ikke not med lettsindighet.

9. Du som står utenfor den aktive hjemmefronts arbeid til still med hva du tilfeldigvis får vite eller kommer over. Det er din plikt.

NYHETENE SUNDAG.

Norge. Tyskerne har ført "Tirpitz" fra Kåfjord i Lyngen sydover mot Tromsø. Søndag morgen kl. 9 ble "Tirpitz" angrepet av britiske bombefly 6 km V for Tromsø. Flyene fikk inn minst én fulltreffer med en 6-tonns bombe. - Britiske bombefly angrep ubåser i Bergen natt til søndag. - Russerne har hatt ny framgang i Petsamo - Kirkenes - området. Tyskerne har foregjøves forsøkt å landsette tropper bak de russiske styrkene. 7 småsteder er brennt: Bahna, Storga, Volnos, Littlaskva, Nunkelvan, Angelfjell og Maidon. Russiske marinefly senket et transportskip og 10 andre fartøyer utenfor kysten. Russiske krigsskip har bombardert Va-Ju i Nord-Finland og trukket russiske og finske tropper sammen en lvalø, som er tyskernes siste viktige basis. Russerne har brutt gjennom ved Parvikelva hurtigere enn ventet og har sikret seg store lagre. Tyskerne må føre fram forsyninger østover fra Tromsø og har bruk for hver eneste lille båt og hvert kjøretøy. Det er ingen transportmidler til overs for evakuering av sivilbefolkningen.

Stockholm. Utenriksminister Trygve Lie og justisminister Torje Wold samt medisinardirektør Evang er lønnet til Stockholm etter innbydelse fra den svenske regjering. De kom ombord på fregat "Bernt Balchen" og ble på Bromma flyplass møtt av representanter for den svenske regjering. Lie og Wold har i dag hatt konferanse med utenriksminister Günther.

Vestfronten. Fredag ble det meldt at britiske tropper var landsatt på Bevelandhalvøya i ryggen på de tyske tropper og hadde opprettet et sterkt brude. De trenger innover under vådsomme kamper. Kanadiske tropper har framgang mot Naas og har inn tatt Bergen og Zoom, et viktig trafikkknutepunkt ved Schelderrevet. Tyske baktropper kjemper en fortvilet kamp for å gi hovedstyrkene anledning til å sette over elva før de blir innhentet. På vestre fløy har kanadiske tropper erobret et sted 8 km V for Bergen og Zoom. 2. arme har erobret Breda. Andre tropper kjemper i utkanten av Rosendal. I Tilburg foregår gatekamper, og veien mellom Tilburg og Breda er evskåret. Angripen mellom de landsatte britiske tropper og kanadierna blir stadig intensivert. Tyskerne retter motangrep mot den østre fløy av kilen gjennom Nederland. Tyskerne gjenerobret Mieljel, men senere angrep er slått tilbake. Allierte fly angrep jernbaner og baser i Rhinland i går. Köln ble angrepet av fly lørdag og natt til søndag ble det rettet to angrep mot byen av mosquitofly. Det var da fiendens største branner i gang etter dagangrepet. Flyvende bomber kom i dag innover Syd-England og London. Det britiske hjemmevern skal slutte 1. november etter 4 1/2 års tjeneste. 1 million menn blir dermed frigjort for fronttjeneste.

Østfronten. Fra Berlin meldes om ny tysk retrett fra Latvia. I Øst-Preussen har begge parter ført fram store styrker og det foregår heftige kamper, særlig i Gumbinnen-området. I siste uke er 900 tyske tanks ødelagt eller skadet. Russerne er igjen i bevegelse i Polen. De har tatt en rekke byer, blant de Jablonca. - Jugoslaviske styrker har erobret Split på den dalmatiske kyst. Hellas. I Hellas er britiske styrker kommet i kontakt med tyskerne. 65 km fra den jugoslaviske grense. Tyskerne forbereder seg på å evakuere Saloniki. London. Den nederlandske regjering har overfor de forenede nasjoners regjeringer forbeholdt seg rett til å kreve visse tyske områder ved den nederlandske grense som erstatning for den ødeleggelse tyskerne har voldt. Det er gjort skade langt ut over hva de militære hensyn krevder.

Norgesnytt. Det advares mot to farlige angivere som opererer i Nord-Norge. Deres navn er Ole Utengen og Reidar Aagaard, men de skifter ofte navn. Kaptein Einar Hafslund, Frødrickstad, ble 24. ds. skutt ned av tyskerne fordi han syklet i mørke uten lykt. Det opplyses at han hadde lykt på brystet.